

СТАНОВИЩЕ

Върху дисертационен труд за получаване на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Зоохигиена и организация на ветеринарното обслужване“, област на висшето образование 6.0 Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.4 Ветеринарна медицина.

Автор на дисертационния труд: асистент Иванка Асенова Лазарова, Тракийски университет, гр. Стара Загора

Тема на дисертационния труд: „Ветеринарномедицински и правни аспекти при инциденти със защитени видове диви животни“

Изготвил становището: доц. д-р Юлиана Руменова Ташева, д-м – Национален диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт „Проф. д-р Г. Павлов“ гр. София, област на висшето образование 6.0 Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.4 Ветеринарна медицина, научна специалност „Патология на животните“, определена за член на Научното жури със Заповед № 1254/29.04.2022 на Ректора на Тракийски университет – гр. Стара Загора.

Кратко представяне на докторанта

Иванка Асенова Лазарова е родена на 02.10.1988 г. в гр. Смолян. Висшето си образование е завършила през 2012 г. във Ветеринарномедицински факултет към Тракийски университет гр. Стара Загора, образователно-квалификационна степен „Магистър“, специалност „Ветеринарна медицина“ с професионална квалификация „ветеринарен лекар“. Трудовият ѝ стаж като ветеринарен лекар започва от 01.01.2013 г. в СНЦ „Зелени Балкани – гр. Стара Загора, като специалист по лечебна дейност и рехабилитация на диви животни. От 11.10. 2019 г. до настоящия момент Иванка Лазарова работи като асистент в Тракийски университет – гр. Стара Загора, Ветеринарномедицински факултет и се занимава с преподавателска и научноизследователска дейност. През този период Иванка Лазарова е преминала редица допълнителни обучения като: „Специализация в съдебно и полицейско разследване на престъпления срещу диви

животни“; Академично писане; Лятно училище за провеждане на експерименти в науката без използване на животни; Ветеринарномедицинска съдебна токсикология – предмет и обхват в практиката, съдебно разследване на престъпления при диви животни, законодателство, експертиза и свидетелстване пред съда; Криминалистика на животните: Неслучайни наранявания“; Незаконна търговия с диви животни; Обучение за работа с интегрираната информационна система на Националната ветеринарномедицинска служба; Статистически софтуер за обработка на данни – основни методи“; онлайн курс „Криминалистика на животните: жестокост към животните и междуличностно насилие“; „Хуманно отношение и защита на животните, отглеждани в зоомагазини, развъдници, пансиони (хотели) и приюти; Подобряване на условията за живот и посетители в зоогически градини и центрове“; Изкуствено осеменяване на преживни животни“.

Със Заповед № 961/18.04.2018 г. Иванка Лазарова е зачислена в редовна форма на докторантура по докторска програма „Зоохигиена и организация на ветеринарното обслужване“, област на висшето образование 6.0 Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.4 Ветеринарна медицина към катедра „Хигиена, технология и контрол на хранителните продукти от животински произход, ветеринарно законодателство и мениджмънт“ с научен ръководител доц. д-р Гергана Николова Балиева. Със Заповед на Ректора на ТрУ № 353 от 17.02.2021 г. е променена темата на дисертационния труд. Тя е изпълнила индивидуалния учебен план на докторантурата и на 13.10.2020 г. Иванка Лазарова е положила изпит за докторски минимум по специалността със средна оценка от писмен и устен изпит Отличен (5,88). Със Заповед на Ректора на ТрУ № 1774/09.07.2021 г. е отчислена с право на защита. Предварителното обсъждане на проекта за дисертационен труд е проведено на 15.04.2022 г. пред разширен катедрен съвет, определен със Заповед № 17/08.04.2022 г. на Декана на ВМФ.

Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Дисертационния труд е написан на 185 стандартни страници, като се състои от необходимите раздели, съгласно изискванията. След съдържанието, което е поместено на две страници са описани използваните съкращения на една страница. Уводът обхваща 2 ½ стр., литературният обзор е представен на 50 стр., цел и задачи – 2 стр., материали и методи – 6 стр., резултати – 39 стр., обсъждане – 46 стр., направените изводи са 5 на брой и са представени на 1 стр., приносите с оригинален характер са 6 на брой, а с потвърдителен характер са 4 на

брой и са поместени на 2 стр., препоръките са 3 и са представени на 1 стр., публикации, свързани с дисертационния труд 1 стр., литературните източници са 277, от които 56 на кирилица, 221 на латиница и са описани на 31 стр. Дисертацията е структурирана правилно с подходящо съотношение между разделите.

Актуалност на проблема

Дисертационният труд на тема „Ветеринарномедицински и правни аспекти при инциденти със защитени видове диви животни“, представен от Иванка Асенова Лазарова е посветен на актуална тема. Опазването на растителните и животински видове от дивата флора и фауна до голяма степен зависи от съхраняване и поддържане на техните местообитания, разработване и прилагане на стратегия за предприемане на действия в зависимост от степента на застрашаване. Съхраняването на редки и застрашени видове се допълва от повторното им въвеждане в природата и попълване на техните популации. Направеното проучване е навременно и допринася за повишаване ефективността по управление на дейностите, свързани с опазване на дивите животни в нашата страна.

Степен на познаване на състоянието на проблема и интерпретация на литературния обзор

Литературния обзор е съставен въз основа на обработка на научна информация от 277 броя източници, от които 56 броя на кирилица и 221 броя на латиница. Литературните източници за последните десет години (2012-2021 г.) са 133 броя (48,01 %), като от тях 72 броя са от последните 5 години (2017-2021 г.), съставляващи 25,99 % от цялата литература. В литературния обзор са оформени три основни раздела, като в първия е включена информация, относно най-важните природозащитни и ветеринарномедицински дейности по управление на дивата природа. Във втория раздел са предоставени подробни данни за основните причини за възникнали инциденти със защитени видове диви животни. Литературния обзор завършва с обобщение, в което са открити най-важните фактори и тенденции при характеристиката на инцидентите с диви животни.

Цел, задачи, методи на изследване

Целта на разработката е ясно формулирана, а задачите са правилно подбрани. Поради специфичната дейност на Спасителния център за диви животни (СЦДЖ) – гр. Стара Загора, пациентите са

анализирани на база причина за постъпване и природозащитен статус, съгласно действащата нормативна рамка. Основните групи причини правилно са разделени на подкатегории, съобразно установените етиологични фактори от природен и антропогенен характер. Районите, използвани за позоваване в проучването, са в съответствие с изискванията на общата класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана в Европейския съюз. С избраните методични способи са създадени необходимите предпоставки за получаване на обективни научни данни.

Онагледеност на получените резултати

Данните са представени разбираемо, като са систематизирани и визуализирани с 9 фигури и 17 таблици. Обработени са вариационно-статистически с помощта на дескриптивната статистика (честотно разпределение), коефициент на корелация на Пийърсън, хи-квадрати и t-тест за независими извадки. По безспорен начин се вижда, че статистическата обработка и анализа на резултатите е лично дело на автора. Резултатите съответстват на поставените задачи.

Обсъждане на резултатите и използвана литература

На раздел обсъждане са отделени 46 страници, което представлява 24,86 % от нейния обем. От него личи задълбочено познаване не само на собствените резултати, но и на големия брой литературни източници използвани в дисертационния труд (277 броя), като 133 броя са от последните десет години (48,01 %), а 72 броя са от последните 5 години (25,99 %). Откроява се и високата компетентност на автора, притежаваш творчески подход при обработката на научна информация.

Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд са общо десет – шест са с оригинален характер и четири – с потвърдителен. В резултат на извършените проучвания за първи път в научната област по Обществено ветеринарно дело и законодателство и Съдебна ветеринарна медицина се разглежда и анализира проблем, касаещ дивите животни и консервационните дейности по тяхното управление, като центровете за рехабилитация са структури с комплексни интердисциплинарни дейности. Направено е подробно проучване за период от двадесет години на всички пациенти, постъпили в

Спасителен център за диви животни „Зелени Балкани“ в гр. Стара Загора, като за пръв път е установена връзка между инцидентите от отравяне при диви животни, със селскостопанските практики за използване на пестициди.

Препоръки за практиката

Очертани са и важни препоръки за практиката, тъй като от координираните действия между държавните институции, различните неправителствени организации и ветеринарните лекари до голяма степен зависи навременното обследване на местопроизшествието и правилното събиране на доказателства при разследване на инциденти.

Оценка на степента на личното участие на докторанта в приносите

Иванка Лазарова има задълбочени теоретични познания по специалността, доказателство за което са големия брой обучения, част от които са „Специализация в съдебно и полицейско разследване на престъпления срещу диви животни“, както и курсът по „Статистически софтуер за обработка на данни – основни методи“. Тя притежава способност за провеждане на самостоятелни научни изследвания, свидетелство за което са представените публикации и приноси. Тя е водещ автор на две от научните разработки, а в третата е на второ място. Иванка Лазарова е участвала лично в изпълнение на поставените задачи и представените приноси са нейно лично дело.

Критични бележки и въпроси

Нямам критични бележки и въпроси.

Публикационна дейност и цитирания

Във връзка с дисертационния труд Иванка Лазарова е публикувала три статии в различни издания. Две от тях са на английски език, публикувани са в списание с импакт ранг (Scopus) – *Omnis Hungarica*, като в едната статия докторанта е водещ автор. В другата статия на български език Иванка Лазарова също е на първо място. Тези научни публикации са достатъчни за защита на дисертационния труд. В представената справка от Централната библиотека на Тракийския университет има информация за цитиране от чуждестранни автори на една от публикациите. В допълнение има данни и за участие на ас. Иванка Лазарова като водещ автор в други три публикации в периодични издания, индексирани в Web of Science и с импакт ранг

(Scopus). Представените факти показват, че Иванка Лазарова е изграден специалист с възможност за провеждане на самостоятелни научни изследвания.

Авторефератът е написан на 63 страници, добре оформен и структуриран, съгласно изискванията, като отразява напълно основните части на дисертацията. Резултатите са визуализирани с 13 таблици и 7 фигури, които показват извършените изследвания.

Заклучение

Иванка Лазарова притежава задълбочени познания по научната специалност. Представеният от нея дисертационен труд отговаря на изискванията за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“, посочени в ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение, Правилник за развитието на академичния състав в Тракийски университет – гр. Стара Загора. Той е правилно структуриран, достатъчен по обем и написан на академичен език. Високата компетентност на автора е видна и от публикуваните статии в периодични издания с импакт фактор и импакт ранг. Освен това притежава и добри комуникативни умения придобити при провеждане на практически обучения със студенти.

Всичко това ми дава основание да гласувам **положително** и да предложа на уважаемите членове на Научното жури също да гласуват **положително** за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ на Иванка Асенова Лазарова по научна специалност „Зоохигиена и организация на ветеринарното обслужване“, област на висшето образование 6.0 Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.4 Ветеринарна медицина.

21.06.2022 г.
гр. София

Изготвил: 
(доц. д-р Ю. Ташева)